

Knjižne novosti Muzejskega društva Škofja Loka

K IZVIRU PASIJONKEGA GIBANJA

Doneski 41

Memorabilia Locopolitana 33

Pasijonski doneski 15/2020

Škofja Loka : Muzejsko društvo; Stara Loka :

Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka, 2019, 248 str.

Postni čas je zaznamovan z odpovedjo in darovanjem. Dar so tudi *Pasijonski doneski*, ki so v tednih pred veliko nočjo že petnajstič prinesli bogato bero zanimivega in kakovostnega branja.

Uvaja jih velikonočno voščilo *Spev ob veliki noči*, doživeta meditacija izpod peresa klarise, s. M. Katarine Ambrož. O Jezusu Kristusu, njegovi osebi in življenju ter njegovih besedah, ki človeška srca, človeško družbo in vse veselstvo spreminja v kraljestvo pravičnosti, ljubezni in miru, nam v svojevrstnem uvodniku spregovori br. Jaro Knežević. Pripravo in potopitev v postno vzdušje zaokroži Schönlebnovo premišljevanje Kristusovega trpljenja na veliki petek *Čezmernost bolečine*, ki sta ga prevedla Matej Hriberšek in Gregor Pobežin, redigirala in za objavo pripravila pa ga je dr. Monika Deželak Trojar. V nadaljevanju spoznamo Valentina Vodnika kot postnega pridigarja, o njem piše dr. Luka Vidmar; o tiskanih pasijonih v NUK pa Urša Kocjan.

Dr. Tomaž Krpič se posveča elementom gledališke skupnosti *Škofjeloškega pasijona*, Pavle Florjančič uprizoritvam *Škofjeloškega pasijona* v Globasnici (1996) ter *Kapelskega pasijona* v Železni kapli in Ljubljani (2017). Jure Ferlan nam predstavi sedem *Božjih grobov na Škofjeloškem*, ki jih je tudi slikovno dokumentiral.

V rubriki Razgledi se ozremo na bogato pasijonsko dogajanje v Škofji Loki ter drugih pasijonskih krajih kot sta Ribnica in Štepanja vas pri Ljubljani, kjer pasijon uprizarjajo že 30 let. Ob fotografijah in besedilu pa podoživimo igro *Kapucin, pater Romuald* izpod peresa Bernarde Pavlovec Žumer. Prvič so jo uprizorili na Romualdov dan, aprila 2019, v Kapucinskem samostanu v Škofji Loki.

Ob nastajanju *Pasijonskih doneskov* so bile vse naše misli usmerjene v priprave na slovesno uprizoritev *Škofjeloškega pasijona* v letu 2021, odločitev o tem, da se zaradi epidemije COVID-19 izvedba prestavi v leto 2022 ob njihovem izidu še ni bila sprejeta. Posebno mesto v reviji smo zato namenili obema pomembnima akterjema velikega dogodka, režiserju Borutu Gartnerju in vodji projekta Jakobu Vrhovcu. Zanimiv zapis o svojih vlogah Luciferja in Romualda pa je pripravil Jure Thaler, ki že od prve ponovne uprizoritve *Škofjeloškega pasijona* upodablja padlega nadangela, lani pa je odigral glavno vlogo, to je očeta Romualda.

Slika pove več kot tisoč besed. *Doneske* zato začnemo in končujemo s slikarskimi in grafičnimi kompozicijami Janka Orača, ki ga predstavlja ddr. Damir Globočnik. Oračev motiv Jezusa, ki prvič pade pod križem, pa nam z naslovnice prinaša neminljivo sporočilo Križane Ljubezni.

Helena Janežič

Vidmar, Luka

Cerkev sv. Miklavža na Godešiču

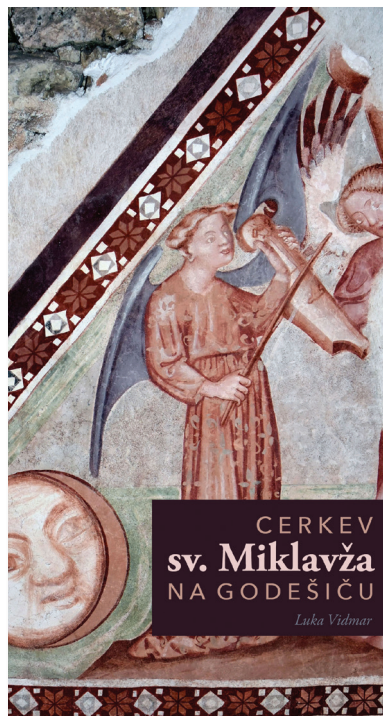
Vodniki po loškem ozemlju ; 12

Škofja Loka : Muzejsko društvo, 2020, 68 str.

V navedeni zbirki je Muzejsko društvo Škofja Loka izdalo 12. naslov, ***Cerkev sv. Miklavža na Godešiču***, umetnostnozgodovinski vodnik na 68 straneh. Pobudo za izid vodnika je dal in besedilo tudi pripravil umetnostni zgodovinar **dr. Luka Vidmar** iz Gorenje vasi pri Retečah, zaposlen na ZRC SAZU v Ljubljani. Fotografije je posnel in pripravil znani fotograf **France Stele**, za oblikovanje in pripravo za tisk je poskrbela **Agata Stele**, urednik je bil **Aleksander Igličar**. Vodnik je izšel ob finančni podpori Občine Škofja Loka, KS Godešič, župnije Reteče, soseske Godešič in osebnih darov.

Vodnik je izšel na rožnovensko nedeljo, godeško žegnanjsko nedeljo, 4. oktobra 2020, vsebinska predstavitev pa je bila v sredo, 7. oktobra 2020 pred godeško cerkvijo sv. Miklavža. Dr. Luka Vidmar, avtor besedila, je po vsebinski predstavitvi vsebine vodnika udeležence popeljal po cerkvi in predstavil njene najpomembnejše umetnostnozgodovinske stvaritve.

Cerkev sv. Miklavža na Godešiču je podružnična cerkev župnije Reteče in je bila na tem mestu postavljena že v času romanike (12. ali 13. stoletje); kasneje je bila večkrat prezidana. Zadnji obsežnejši poseg je bil v času baroka. Leta 1726 je bila prizidana vhodna lopa na južni strani cerkve, leta 1738 pa sta bila prizidana še zvonik in zakristija, nekaj let za tem še jezuitska kapela sv. Frančiška Ksaverja. Leta 1752 sta bila barokizirana prezbiterij in strop cerkve, ki je bil do tedaj raven. Največji biser cerkve so **muzicirajoči angeli** v prostoru za pevskim korom, ki so del freske *Poslednja sodba* na zahodni strani cerkve, delo **furlanskih freskantov** iz okoli leta 1400. Godeški muzicirajoči angeli so bili leta 1995 izbrani za enega od osrednjih motivov velike razstave *Gotika v Sloveniji* v Narodni galeriji v Ljubljani. V prezbiteriju so freske freskanta **Jerneja iz Loke**, izdelane okrog leta 1520. Na obeh freskah je mnogo starih vpisov obiskovalcev (najstarejši iz sredine 16. stoletja), nekateri so zapisani tudi v glagolici, kar sporoča, da je bil Godešič oziroma godeška cerkev v zgodovini pomembno središče za romarje.

Izdaja umetnostnozgodovinskega vodnika je zunanji simbol zaključka celovite prenovne in restavriranja godeške cerkve, ki je potekala v zadnjih tridesetih letih. Začela se je leta 1991 z obnovo fasade. S prihodom župnika Štefana Pavlija (1994) je obnova dobila dodatne spodbude, tudi zaradi priprav na praznovanje tisočletnice Godešiča (2006). Najprej je bil urejen zračni kanal (kineta) okrog celotne cerkve, nato so sledili zamenjava tlakov v vhodni lopi in cerkvi, nova podzidava vseh oltarjev in povečanje pevskega kora. Leta 2002 se je oblikovala pobuda za ponovno namestitev bronastih zvonov, ki jo je vodil odbor pod vodstvom domačina Alojza Igličarja. V celoti je bil obnovljen in prekrit zvonik, prekrita celotna streha in nameščene nove klopi. Ljubljanski nadškof Alojz Uran je 1. oktobra 2006 posvetil štiri nove bronaste zvonove, kar je bil eden od vrhuncev praznovanja tisočletnice Godešiča. Po njej se je obnova cerkve nadaljevala z restavriranjem vseh oltarjev, fresk in križevega pota. Po prihodu župnika Branka Potočnika (2015) so bila v cerkvi opravljena še nekatera manjša dela: restavriranje freske ob vhodu, menjava oken, ureditev prostora za korom.

Obnovitvena in restavratorska dela so bila v naj-večji meri financirana z darovi domačinov, sredstva sta prispevala tudi Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Občina Škofja Loka.

Aleksander Igličar